

peruut vt salui fieret: et ideo mittet illis de-
 opationem erroris vt credant mendacio: et
 iudicent omnes qui non crediderunt verita-
 ti: sed consenserunt iniquitati. Per istum re-
 fugam: per istum qui se extollit super omne.
 quod dicit deus: et quod colitur: videt mi-
 hi populum israelitarum carnalium putaturum im-
 pleri istam prophetiam: qua dictum est. Saluos
 nos fac domine deus noster: et congrega nos de
 gentibus: quod illo duce velut in conspectu ini-
 micorum suorum visibilium: qui eos visibiliter
 captiuauerat: habituri sunt visibilem glo-
 riam. Sic credunt mendacio: quia dilectionem
 veritatis non receperunt: vt non bona carna-
 lia: sed spiritualia concupiscerent. Sic enim a
 diabolo decepti sunt: vt occiderent christum:
 quoniam dixerunt: Si dimittimus eum sic: omnes
 credent in eum: et venient romani et tollent
 nostrum et locum et gentem: quando Caiphas
 vnus ex ipsis cum esset pontifex anni illius di-
 xit eis: Vos nescitis quicquam: nec cogitatis:
 quia expedit vobis: vt vnus moriatur homo
 pro populo: et non tota gens pereat. Hoc autem
 sicut euangelista intellexit: non a seipso dixit: sed
 cum esset pontifex anni illius prophetauit: Quia
 Iesus moriturus erat pro gente: et non tantum pro
 gente: id est pro quibus que perierat domus
 israel: sed vt filios dei qui erant dispersi con-
 gregaret in vnum. Dabebat enim alias oves
 que non erant de illo ovili. Istas vniuersas
 oves: et de israelitis: et de gentibus diabo-
 lum: et eius angeli captiuauerat. Expulso itaque
 ab eis diaboli dnatu in conspectu maligno-
 rum spirituum que eas captiuauerat vt saluent et
 perficiant in eternum: vox earum est in prophetia:
 Saluos fac nos domine deus noster: et congre-
 ga nos de gentibus: Non sicut pro anticristum
 compleri existimant iudei: sed pro christum do-
 minum nostrum venientem in nomine patris sui:
 diem ex die salutare eius: de quo et hic di-
 ctum est: Visita nos in salutari tuo. Et di-
 cet omnis populus. Iste predestinatio-
 rum de circuncisione et proputio: gens sancta:
 populus in adoptionem. Fiat fiat.

Explicit Tractatus de ps. CV.

Incipit Tractatus de ps. CVI.

Psalms iste miseraciones dei com-
 mendat nobis probatas in nobis: et
 ideo expertis est dulcior. Et mirum si
 potuerit suavis esse cuilibet: nisi illi qui id
 quod in isto psalmo audit: in se didicit. Non
 tamen vni alicui vel duobus: sed populo dei
 conscriptus est: et ad se agnoscendum tanquam in
 speculo propositus. Cuius titulus non nunc tra-

ctandus est. Est enim: Alleluia. Et bis al-
 leluia. Quod nobis cantare certo tempore sol-
 lenniter moris est: secundum ecclesie antiquam tra-
 ditionem. Neque enim et hoc sine sacramento cer-
 tis diebus cantamus alleluia. Certis quidem
 diebus cantamus alleluia: sed omni die cogitamus.
 Sic enim hoc verbo significat laus dei: et si
 non in ore carnis: certe in ore cordis: semper
 laus eius in ore meo. Quod autem non semel
 sed bis habet alleluia: titulus iste: non huius
 psalmi proprius est: sed et alius superior sic ha-
 bet. Et quantum apparet ex eiusdem textu cantatus
 est ille de populo israel. Cantatur autem iste de
 vniuersa ecclesia dei diffusa toto orbe ter-
 rarum. Forte non immerito bis habet alleluia:
 propter quod clamamus: Abba pater: cum
 aliud nihil sit abba: quam pater. Non tamen fru-
 stra dixit apostolus: in quo clamamus: abba
 pater: nisi quia vnus quidem paries veniens
 ad lapidem angularem clamat: abba: alius
 ex alio latere clamat: pater: in illo vtiq; la-
 pide angulari qui est pax nostra: qui fecit
 vtraque vnum. Et ideoam ergo hic quid ad-
 moneamur: et vnde gratulemur: et vnde ge-
 mamus: et vnde auxilium postulemus: vnde
 deseramur: vnde nobis subueniamus: quid si-
 mus per nos: quod per misericordiam dei: quod
 nostra superbia conteras vt illi gratia glo-
 rificetur: vnicuique hominum quod dicitur sum:
 si fieri potest conteras in se. Loquor autem
 hominibus qui ambulat in via dei: et constitu-
 ti sunt in aliquo profectu spiritali. Unde si qui
 forte propter hoc minus me intelligunt: inue-
 niant vbi sunt: et proficiendo ad intellectum fe-
 stinent. Non autem arbitror deserturum deum
 conatum nostrum: vt ad omnes pueniat quod
 loquimur siue expertos: siue in expertos: vt ex-
 pti approbent: in experti desideret: et omnibus
 suavis sit disputatio mea: que primum domi-
 no suavis erit: si veridica erit. Veridica autem
 erit: si non mihi a me: sed ab illo erit. Sic ce-
 pit psalmus.

Expositio psalmi.

Confitemini domino quonia
 suavis est: quonia in secu-
 lum misericordia eius. Hoc co-
 nitemini: quonia suavis est. Si gustastis co-
 nitemini. Non potest autem confiteri qui gu-
 stare noluit. Unde enim dicitur est suave
 esse quod nescit: Vos autem si gustastis quod
 suavis est dominus: confitemini domino quo-
 niam suavis est. Si gustastis auditate: con-
 fessione ructare: In seculum enim misericor-
 dia eius: id est in eternum. Sic enim ita posi-

Alia
 t bonus.
 t non habet

tum est in seculu: quia in nonnullis scriptu-
 re locis in seclm: id est qd grece εἰς αἰῶνα
 dicit: in eternu intelligit. Neq; enim miseri-
 cordia eius ad tempus est: et no in eternu:
 cum ideo sit super homines hec eius miseri-
 cordia: vt vivant cum angelis in eternu.
**Dicant qui redempti sunt a domi-
 no:** Redemptus quide videt et populus
 israel de terra egypti: de manu servitut: ex
 laboribus infructuosis: ex operibus luteis:
 videam' tamē vtrū ipsi sint qui hec dicūt:
 qui ab egypto liberati sunt a dño. Non ita
 est. Sed q sunt isti: **Quos redemit de
 manu inimicor.** Adhuc p̄t q̄sq; r illos
 accipere redemptos de manu inimicorū:
 hoc est egyptiorū: pprie exprimant q̄ sint
 propter quos hec vult psalmus iste canta-
 n. **De regionibus cōgregavit eos.**
 Possunt esse adhuc regioes egypti. Adul-
 ti enim etiā vnius puincie regiones sunt.
**Apte dicat. Ab oriente et occasu:
 ab aquilone r mari.** Istos ergo iam
 redemptos intelligim' in toto orbe terraz.
 Popul' hic dei de magna r lata egypto li-
 beratus: tanq; p mare rubrū ducitur: vt in
 baptismo finiat inimicos. Sacramēto enīz
 tanq; rubri maris: baptismo sez christi san-
 guine cōsecrato: insequētes egypti pecca-
 ra delent: r te euadente nullus qui te p̄me-
 bat remanet inimicus. Isti ergo dicāt hec:
 et audiam' iam fratres: quonīaz dicit: iste
 pplus dei: quid hic agat in cōgregatiōe om-
 niū gentiū: redempta p christū. Nō quasi
 simul p̄tingant hec que cantant in omnib'
 gentib': sed in singulis quibusq; credētib':
 in populo autē illo aliter. Totus enim po-
 pulus: tota illa gens ex semine Abrae fm
 carnē: tota multitudo dom' isrl semel edu-
 cta: semel ad terrā p̄missionis p̄ducta. Si-
 mul enī omnes erāt in quibus hec cōtinge-
 bāt. Hec autē oīa i figura cōtingebāt i illis:
 scripta sunt autē ad correctionē nostram in
 quos finis seculorū obuēnit. Nos ergo nō
 simul omnes: s̄ paulatim singulatimq; cre-
 dentes cōgregamur in vnam quādam ci-
 uitatē: r in vnum populum dei: s̄ in vno
 quoz nostrū etiā singula contingūt: hec
 que scripta sunt contingūt in p̄plo. Etenim
 populus de singulis: nō singuli de popu-
 lo. Nūquid enī vnus homo ex pplis: Sed
 pplus ex singulis homibus constat. Quic-
 qd enī cum loquor agnoueris: in te quisq;
 exptus es: noli cogitādo quasi remanere i

te: r putare qd i solo te cōtingūt: sed crede
 ista cōtingere: aut in omnib': aut ppe in om-
 nibus qui veniūt ad hunc populū: r de ma-
 nu inimicorū preciofo sanguie redimūtur.
Repetitur est enī assidue qd cantauimus
 modo: miseratiōes eius. **Confiteant**
dño miseratiōes eius: et mirabi-
lia eius filijs hominu. Istos versus
 quātum animaduertere potui: qd potestis
 r vos: quas repetit: In quo numero quātū
 domino adiuuāte scrutari valuimus: signi-
 ficat nobis quatuor quāsdā temptatiōes:
 ex quibus nos liberat cui confitent sue mi-
 seratiōes. Fac enī hominē primo nihil que-
 rentē: fm vitaz veterē seductoria securita-
 te viuentem: nihil putantez aliud esse post
 hanc vitaz qnq; finiendā: negligentē quē-
 dam r socordē: obrutū cor habentē: illece-
 bus mūdi r mortiferis delectatiōib' cōso-
 pitū: Ut excitet iste ad querēdā gratiā dei:
 vt fiat sollicitus: r tanq; de somno euigilet:
 nōne manus dei excitat eum: Sed tamē a
 quo sit excitat' ignorat. Incipit autē iā del
 suauitatē gustare cū coquerit veritatē fidē:
 s̄ anteq; cognoscat delet errorē suū. In-
 uenit enī se in errore: vult cōscere verita-
 tem: pulsat vbi potest: temptat qd potest:
 vagat qua potest: famā etiam patitur ipsi
 veritatis. Prima ergo temptatio est erro-
 ris r famis: Ubi in hac temptatiōe fatiga-
 tus exclamauent ad deū: perducit ad viā
 fidei: vnde incipiat p̄gere ad ciuitatē quie-
 tis. Perducit ergo ad chustum qui dixit:
 Ego sum via. Cum ergo ibi fuerit: iam sci-
 ens quid obseruare debeat: nō nunq; mul-
 tum sibi tribuendo: r quasi de suis viribus
 p̄sumendo: incipit cōfligere velle bella cō-
 tra vitā: r ppter superbiā superari. Inue-
 nit ergo se ligatū difficultatibus cupidita-
 tum: r non posse viam ppter cōpedes am-
 bulare: Inclusum se sentit difficultate vi-
 torū: r tanq; muro impossibilitatis erecto:
 portisq; clausis qua euadat vt recte viuat
 nō inuenit: iam scit quomō viuere debeat.
 Prius enī in errore erat: r famem veritatē
 patiebat. Accepit autē iā cibū veritatis: r
 positus ē in via: audit: viue bñ: fm qd no-
 sti. Antea enī nō noueras quēadmodū vi-
 ueres: mō accepisti r nosti. Conat' r nō po-
 test: ligatū se sentit: exclamat ad dñm. Se-
 cūda ergo tēptatio est difficultatis in bene
 operando: sicut illa prima erroris r famis.
 Exclamat r in hac ad dñm: liberat dñs de
 necessitatib': rumpit vincula difficultatis

Alia lra.
 r misericordie.

Alia lra.
 r inimicor.

Alia lra.
 r a solis
 oriu.

constituit in opatione equitatis: incipit ei iam facile esse quod difficile fuerat: abstinere a malis: non adulterare: non furtum facere: non homicidium: non sacrilegium: non aliena concupiscere: facta est facultas que fuerat antea difficultas. Potuit hoc dominus sine difficultate prestare: sed si sine difficultate haberemus: largitorum huius boni non agnosceremus. Si enim primitus cum vellet posset: et non sentiret aduersus se obnitentes cupiditates: nec vinculis suis grauata anima collideret: suis viribus tribueret quod se posse sentiret: et non confiterentur domino miserationes eius. Post has duas temptationes: primam erroris atque inopie veritatis: secundam difficultatis bene operandi: tertia temptatio excipit hominem: ei loquor qui iam transijt has duas. Nam iste due fautor multis note sunt. Quis enim nescit se ab ignorantia venisse ad veritatem: ab errore ad viam: a fame sapientie ad verbum fidei? Beinde multi luctantur cum difficultatibus vitiorum suorum: et adhuc consuetudine colligati gemunt tanquam in clausura ex compedibus. Agnoscunt et istam temptationem: quis iam dicant: si forte dicunt: Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius? Nam vide artificiosa vincula. Caro inquit concupiscit aduersus spiritum: et spiritus aduersus carnem: ut non ea que vultis faciatis. Proinde qui iam est adiutus spiritu: ut quemadmodum noluit esse adulter: sic non sit: quomodo noluit esse fur: sic non sit: et cetera illa omnia que volunt homines vincere: et sepe inflexi superant: ut exclament ad deum: ut de necessitatibus eorum eruat eos: et de liberatis confiteantur domino miserationes eius: Quisquis ergo talis est et vicit illas difficultates: et probabiliter iam conuersatur inter homines sine ulla querela malorum morum: excipitur tertia temptatione tedij cuiusdam in mora huius vite: ita ut aliquando eum nec legere: nec orare delectet. Tertia temptatio priori contraria: Prius enim periclitabatur fame: postea fastidio. Unum et hoc: nisi de quodam languore anime: Nam non te illicit adulterium. nec tamen delectat dei verbum. Nam post periculum imperitie et concupiscentie: de quibus duobus te euasisse letaris: vide ne tedij fastidium te necet. Non est et ista leuis temptatio. Agnosce te in illa: et exclama ad dominum: ut de necessitatibus tuis etiam hic liberet te: Et de hac temptatione liberatus cum fueris: confiteantur

illi miserationes eius. Liberatus autem ab errore: liberatus a difficultate bene operandi: liberatus a tedio: fastidioque verbi dei: fortassis dignus eris cui populus committatur: Constituaris in gubernaculis nauis rector ecclesiam. Ibi quarta temptatio: tempestates maris quatientes ecclesiam: turbant gubernatorem. Benigne tres illas temptationes experiri potest omnis pius: fidelis in populo dei: quarta ista nostra est. Quanto enim plus honoramur: tanto plus periclitamur. Metuendum est: ne auertat aliquem vestrum a veritate ad periculum erroris. Metuendum est: ne vincat unumquemque cupiditas sua: et eligat eam sequi: quam ex eius difficultatibus exclamare ad dominum. Metuendum est: ne unusquisque vestrum minus sapiat verbum dei: et fastidio moriatur. Temptatio vero gubernandi: temptatio periculorum in regenda ecclesia nos potissimum tangit. Sed quomodo et vos alieni eritis: si tota nauis periclitabitur? Non ideo dixi: ne in hac quarta temptatione tanquam nostra propria: optus est ut ab orationibus non desistatis: non vos primo naufragetis: si minus solliciti sitis: et pro nobis minus oretis. Quid enim fratres? Quia ad eadem gubernacula non sedetis: non in eadem nauis nauigatis. Post has quatuor temptationes: quatuor exclamaciones: quatuor liberationes: quatuor miserationum dominicarum confessiones: Generaliter in hoc psalmo consequenter ipsa commendat ecclesia: ut euidentissime noueritis: de qua psalmus ab exordio loquebatur. Comendat autem ita: ut nobis omnibus dei gratia predicetur: qui superbis resistit: humilibus autem dat gratiam: quia ideo ille venit: ut qui non vident videant: et qui vident ceci fiant: quia omnis vallis implebitur: et omnis mons et collis humiliabitur. Quo commendato dicit aliquid quod etiam de hereticis intelligatur: quibus tanquam civilibus bellis quatitur ecclesia: et concludit psalmus quem iam exposui breuiter fortasse quam putabatis. Nam usque adeo me istum totum psalmum aliquantum plixum exposuisse arbitror: ut iam officium a me non expectetis disputatoris: sed pene lectoris: si tenetis que dixi. Puto enim sunt ante oculos vestros constituta. Sed ut melius commendentur: breuiter replicentur. Prima temptatio erroris et famis verbi. Secunda difficultatis vincendarum concupiscentiarum. Tertia tedij atque fastidij. Quarta tempestatis et periculorum in gubernandis ecclesijs. Et in his omnibus exclamaciones et liberationes:

et miserationu dei confessiones. Ad extremu ipsius ecclesie fit comendatio: que salua facta est per gratia dei nostri: non per meritum suum. Et commemorat inimicoru afflictio: propter superbia: quibus extinctis: erecta est ecclesia. Et propter insidias quasdam diminutionis ab hereticis: et detrimentorum quodammodo domesticoru. Et ex his circa ecclesia diuina beneficia: et psalmi conclusio.

Legamus iam magis quam differamus.

Bicant qui redempti sunt a domino: quos redemit de manu inimicoru: de regionibus congregauit eos.

Ab oriente et occasu: ab aequilone et mari. **Q**uasi ergo ipsi dicant: de toto orbe conuocati. **E**rrauerunt in solitudine in sterilitate: vias ciuitatis habitacionis non inuenerunt. **E**rorem mirabilem audimus: quid de inopia?

Esurientes et sitietes erant: anima eorum in ipsis defecit. Sed quare defecit? Cui bono? Non enim crudelis est deus: sed se comendat quod expedit nobis: ut nobis deficientibus roget: et ut subueniens ametur. **E**t ideo post hunc errorem et famem et sitim.

Et exclamauerunt ad dominum cum tribularentur: et de necessitatibus eorum eripuit eos. **E**t quid illis prestitit: quia errabant? **E**t deduxit eos in viam rectam: **U**iam ciuitatis habitacionis non inueniebant: fame et siti estuabant et deficiebant. **E**t deduxit eos in vias rectas. **U**t irent in ciuitatem habitacionis. **Q**uo subuenerit fami et siti nondum dixit: sed et hoc expectare.

Confiteantur domino miserationes eius: et mirabilia eius filiis hominum. **B**icite experientis iam in via positi: iam ad ciuitates iueniendam directi: iam denique a fame et siti liberati.

Quonia fatiavit animam inanem: et animam esurentem impleuit bonis. **U**ne ergo bene: iam in via positus es: iam audisti quid agere debeas: quod sperare: quid aliud excipit quonia conans et supans? **S**edentes in tenebris et umbra mortis: **C**opeditos in mendacitate et ferro. **U**nde hoc: nisi quia tibi tribuebas: quia gratia dei non agnoscebas: quia consilium dei circa te reprobabas? **N**am vide quid adiungat: **Q**uonia immaricauerunt eloquium domini: **P**er superbia iusticiam domini nescientes: et sua volentes constituere. **E**t consilius altissimi exacerbauerunt. **E**t humiliati sunt in laboribus cor eorum.

Et nunc pugna contra concupiscentiam: deo desistente ab adiutorio: laborare potes vincere non potes: et cum fueris pressus consuetudine tua praua humiliabis cor tuum in laboribus: ut iam corde humiliato discas clamare: **I**nfelix ego homo: quis me liberabit de corpore mortis huius? **H**umiliatum est ergo in laboribus cor eorum. **I**nfirmati sunt: nec fuit qui adiuuaret eos. **Q**uid ergo restat: nisi quare factum est? **S**i enim data esset lex que posset viuificare: omnino ex lege esset iusticia. **S**ed conclusit scriptura omnia sub peccato: ut promissio ex fide Iesu christi daretur credentibus. **L**ex subintravit ut abundaret delictus: **A**ccipisti verbum: accepisti preceptum: nec desinis facere quod male faciebas: et accepto precepto auges peccata per peruationem superbie. **S**i te ignorabas: vel discite te: humiliatus clamabis a necessitate liberare: liberatus miserationes domini confiteberis. **E**t exclamauerunt ad dominum cum tribularentur: et de necessitatibus eorum saluos fecit eos. **L**iberati sunt de secunda temptacione: restat tedium atque fastidium. **S**ed primo quid istis prestitit liberatis videte. **E**t eduxit eos de tenebris et umbra mortis: et vincula eorum dirupit. **C**onfiteantur domino miserationes eius: et mirabilia eius filiis hominum. **Q**uare: Quas difficultates vicit? **Q**uia contriuit portas eregas: et vectes ferreos consregit. **E**t suscepit eos de via iniquitatis eorum: propter iniusticias enim suas humiliati sunt. **Q**uia sibi tribuebant: non deo. **Q**uia suam iusticiam constituebant ignorantes dei iusticiam: humiliati sunt. **I**nuenerunt se non posse sine eius adiutorio: qui de suis solis viribus presumebant. **S**ed quod aliud genus restat? **O**mnem escam abominata est anima eorum: **N**am fastidium patuntur: fastidio languent: fastidio periclitantur: **N**isi forte putas occidi eos fame potuisse: et non posse fastidio. **U**nde quid sequatur. **C**um dixisset: **O**mnem escam abominata est anima eorum: ne quasi eos putares de satietate securos: non magis videres de fastidio mortuos. **E**t appropinquauerunt: inquit: usque ad portas mortis. **Q**uid ergo restat? **U**t et quod te delectat verbum dei: non tibi tribuas: neque hic aliqua in fletis arrogancia: et audius cibi in

Alia lfa. t no habet.

Alia lfa. t clamauerit.

t liberavit.

Alia lfa. t misericordie.

Alia lfa. t inimici.

Alia lfa. t a solis ortu.

Alia lfa. naquoso. abiraculi.

Alia lfa. no habet.

Alia lfa. maauerit.

Alia lfa. t ericordie.

Alia lfa. t Quia t fatiavit.

Alia lfa. t vinctos.

Alia lfa. t uia exacerberit.

Alia lfa. t loquia dei.

Alia lfa. t irritauerit.

eos qui fastidio piclitant superbe infilias. **I**ntellige etiam tibi prestitū esse hoc: non a te tibi esse. **Q**uid enim habes quod nō accepisti: **H**oc ergo intelligens: et hoc vitio atq; languore periclitans: fac quod sequit. **E**t exclamauerūt ad dominū cū tribularent. **7** de necessitatib⁹ eorū liberauit eos. **S** quia languor erat nō delectan. **A**disit verbū suū **7** sanauit eos: **V**ide qđ mali habeat fastidius: vide vnde liberat ille ad quem clamat fastidians. **A**disit verbum suum **7** sanauit eos. **E**t eripuit eos. **U**nde: **N**on de errore: non de fame: non de difficultate vincendi peccata: sed **D**e corruptela eorum. **Q**uedam corruptela mentis est: fastidire qđ dulce est. **E**rgo **7** de hoc beneficio sicut de ceteris superioribus. **C**onfiteant^r domino **7** miseratōes eius: **7** mirabilia eius filijs hominū. **E**t sacrificent sacrificiū laudis: **I**ā em̄ vt laudetur: suavis est dominus. **E**t **7** nūcient opa ei⁹ in exultatione. **N**on cū tedio: non cum merore: non cū anxietate: nō cū fastidio: sed cū exultatione. **Q**uarta illa restat: in qua omnes piclitamur. **O**mnes. n. in nauī sumus: **A**lij operant: alij portant: simul tamē omnes **7** i tempestate piclitant: **7** in portu saluant. **P**ost hec em̄ omnia sequit. **Q**ui descendunt mare in nauibus: faciētes operationē in aquis multis. **I**d est i populis multis. **A**quas enim sepe p populis poni testis est apocalypsis **I**ohānis: vbi interrogans **I**ohānes: quid ille aque essent: **R**esposus est ei: populi sunt. **Q**ui ergo faciūt operationem in aquis multis. **I**psi viderunt opera domini: **7** mirabilia eius in profundo. **Q**uid enim pfundius corāibus humanis: **I**nde plerumq; venti erumpūt: tempestates seditionū **7** dissentionū nauū pturbant. **E**t quid agitur in his: **V**olens deus: vt ad eum clamarent: **7** hi qui gubernant: **7** hi qui portant. **V**ixit et stetit spiritus pcelle: **Q**uid est stetit: **P**ermāsit: pdurauit. **A**dhuc turbat diu iactat: seuit et non transit. **V**ixit em̄ **7** stetit spiritus pcelle. **E**t quid egit iste spiritus procelle: **E**t exaltati sunt fluctus ei⁹. **A**scendunt vsq; ad celos: audēdo: **D**escendunt vsq; ad abyssos: timēdo. **A**scendūt vsq; in celos: descendūt vsq; in abyssos: foris pugne: intus timores. **A**nima eorū in malis tabescebat. **T**ur-

bati sunt **7** moti sunt sicut ebrius: **Q**ui sedent ad gubernacula: et qui fideliter nauim amant: sentiūt quod dico. **T**urbati sunt **7** moti sunt sicut ebrius. **C**erte qñ loquūtur: quādo legunt: quādo tractant: sapientes apparent. **H**eu pch dolor ea tempestate. **E**t omnis: inquit: sapiētia eorum absorpta est. **A**liquādo deficiūt omnia humana consilia. **Q**uacūq; se qsq; conuerterit: fluctus fremunt: tempestas seuit: brachia deficiūt. **Q**uo proza impingatur: cui fluctui latus nudet: quo nauis impulsā dimittat: a quibus saxis ne pereat refrenet: omnino a rectoribus non videt. **E**t quid restat: nisi quod sequit. **E**t exclamauerūt ad dominū cū tribularentur: **7** de necessitatibus eorum eduxit eos. **E**t imperauit procelle **7** stetit in auram: **N**on stetit in tempestate: sed in auram. **E**t siluerunt fluctus eius. **A**udite de hac re vocem cuiusdam gubernatoris piclitati: humilitati: liberati. **N**olo inqt vos ignorare frēs de pssura nra q̄ facta ē in **A**lia: qz supra vires guati sum⁹ **7** sup modū. **V**ideo omnē sapiētiā ei⁹ absorptam: ita vt tederet nos inquit etiam vi uere. **E**t quid ille ita deficientes desereret: **A**ut nō ppterera illi defecerūt: vt ille apud eos gloriā reperiret: **B**eniq; quid sequitur: **S**ed ipsi in nobismetipsis resposuz mortis habuimus: vt non fidentes in nobis simus: sed i deo qui suscitāt mortuos. **E**t imperauit pcelle: **7** stetit in auram. **I**am illi de se apud se respōsū mortis habuerāt: quoz ois sapiētia absorpta erat. **E**t siluerunt fluctus ei⁹. **E**t iocūdati sunt qz siluerunt: **7** deduxit eos in portū voluntatis eorum. **C**onfiteant^r domino **7** miseratōes eius: **T**biq; omnino: vbiq; confiteant^r domino: non merita nostra: nō vires nostre: non sapientia nostra: sed miseratōes eius. **I**lle ametur in omni nostra liberatōe: qui est inuocatus i omni nostra tribulatōe. **C**onfiteant^r domino miseratōes eius. **E**t mirabilia ei⁹ filijs hominum. **E**t videte vnde dicat: vnde omnia ista plocutus sit: vnde omnia hec enumerauerit: vbi agant hec. **E**t exaltent eum i ecclesia populi: **7** in cathedra seniorū laudent eum. **E**t exaltent eum: hoc est laudent eum: et laudent eum: hoc est exaltent euz. **E**xaltent: laudēt populi **7** seniores: **7** negociatores **7** gubernatores. **Q**uid enim fecit in hac ecclesiaz

Alia lfa
t clamauerūt.

Alia lfa
t interitionib⁹

Alia lfa
t misericordie.

Alia lfa
t annūciēnt.

Alia lfa
t pccatorum.

Alia lfa
t et.

Alia lfa
t deuorata.

Alia lfa
t clamauerūt.

Alia lfa
t Et stetit p
cellas eius.

Alia lfa
t Et letat.

Alia lfa
t misericordie.

Alia lfa
t plebis.

Quid constituit? Unde illam eruit? Quid ei prestitit? Quæadmodum superbis resistit: humilibus gratiã dedit: Superbis scz primo populo iudeorum arroganti z extolenti se de genere Abrae: et quod illi genti sint credita eloquia dei: non eis hec valebant ad sanitatem: sed ad exaltationẽ cordis: ad tumorem potius q̃ ad magnitudinem. Quid ergo fecit deus: superbis resistens: humilibus autem dans gratiam: ramos naturales propter superbiam amputans: oleastrum propter humilitatem inserens: Quid fecit deus? Audite hec duo: de primo quomodo superbis resistat: deinde quæadmodũ humilibus det gratiã. **Posuit flumina in desertum.** Currebant ibi aque: currebant p̃phetie. Quere modo apud iudeos p̃phetiam: non inuenis. **Posuit enim flumina in desertum.** **Et exitus aquarum in sitim.** Posuit flumina in desertum. Dicant iã nõ est p̃pha: z nos nõ cognoscet ampli⁹: Adhuc posuit flumina in desertum: z exitus aquarum in sitim. **Terram fructiferam in salinas:** Quæris ibi fidem christi: non inuenis: quæris prophetam: non inuenis: quæris sacerdotem: non inuenis: quæris sacrificium: non inuenis: quæris templum: non inuenis. Quare hoc? Quia posuit flumina in desertum: et exitus aquarum in sitim: terram fructiferam in salinas. **Uñ: Quo merito: Amalicia inhabitantiũ in ea.** Ecce quomõ superbis resistit: Audi quomodo humilib⁹ dat gratiam. **Posuit desertũ in stagna aquarum: z terrã sine aqua in exitus aquarum.** **Et habitare fecit illic esurientes:** Quoniam illi dictum est: Tu es sacerdos i eternũ fm ordinẽ Melchisedech. Quæris enim sacrificium apud iudeos: nõ iuenis fm ordinẽ Aaron: q̃a posuit flumina in desertũ. Quæris fm ordinẽ Melchisedech: apud illos non inuenis: sed p̃ totum orbem celebratur in ecclesia: A solis ortu vsqz ad occasum: laudat nomen domini. Et dicit deus illis quorum flumina posuit i desertum: Nõ est mihi voluntas in vobis dicit domin⁹: nec accipiã sacrificiũ de manibus vestri: Qm̃ ab ortu solis vsqz occasum sacrificiũ mũdum offertur nomini meo. Ubi erant omnia inimũda sacrificia: quãdo desertum erant: quãdo squalebant: quãdo saline erant omnes gentes: ibi nũc fontes: ibi nũc flumina: ibi nunc stagna aquarum: z exitus aquarum.

Ergo supbis resistit: hũilib⁹ aut dedit gratiam. Et habitare fecit illic esurientes: quia edent pauperes z saturabũtur. **Et constituerunt ciuitatem habitationis.** Interim habitationis in spe: quoniam qui me audit inquit habitabit n spe. Et constituerunt ciuitatem habitationis. **Et seminauerunt agros z plantauerunt vineas: z fecerunt fructum frumenti.** A quẽ fructũ gaudet opari⁹ ille q̃ dicit: Non quero datum: sed requiro fructum. **Et benedixit eos z multiplicati sunt nimis: z iumenta eorum non sunt diminuta.** Hoc stat. Firmũ enim fundamentũ dei stat: qz nouit dominus qui sunt eius. Iumenta em̃ z pecora dicunt in ecclesia simpliciter ambulantiã: s̃ vtilia: non multũ docta: sed fide plena: Ergo z spiritales z carnales benedixit eos: z multiplicati sunt nimis: z iumenta eorum non sunt diminuta. **Et pauci facti sunt z verati sunt:** Unde hoc? De trãuerso: Immo de interno. Ut enim pauci fierent ex nobis exierunt: sed non erant ex nobis. Ideo autem tanq̃ de his dicit: de quibus antea loquebatur: vt cum intellectu discernãtur: qz tanq̃ de hisdem loquitur: propter communia sacramenta. Ad populum enim dei pertinent: et si non per virtutem: certe per speciem pietatis. De illis em̃ audiuimus per apostolum: In nouissimis temporibus instabunt tempora seua. Erunt em̃ homines seipos amantes. Primum malum seipos amantes: vtiqz sibi placentes. Utinam sibi displicerent: z deo placerent: vtiã in difficultatibus exclamarent: z a necessitatibus liberarent. Sed multum de se presumentes pauci facti sunt. Manifestum est fratres: omnes qui se diuidunt ab vnitãte pauci fiunt. Multi enim sunt: sed in vnitãte dum non sunt separant ab vnitãte. Cuz enim ceperit ad eos non pertinere multatudo vnitãtis: in heresi et scismate pauci sũt. **Et pauci facti sũt z verati sunt.** **Atribulatione malorum et dolore.** **Effusus est contemptus super principes.** Reprobati em̃ sunt ab ecclesia dei: z magis: quia principes esse voluerũt: ido contempti sunt: et facti sunt sal infatuatum proiectum foras: ideo conculcatur ab hominibus. **Effusus est contemptus super principes.** **Et seduxit eos in inuio z non in via.** Illi superius in via: illi ad ciuitatem directi. **Beniqz illi deducti:**

Alia lra saluginẽ.

Alia lra allocauit

Alia lra t nauitatis.

Alia lra t minorauit.

Alia lra t Effusa est cõtentio.

Alia lra. t errare fecit.

non seducti: isti autem nō in inuio seducti. **Q**uid est seduxit eos? Tradidit illos deus in cōcupiscentias cordis eorum. **H**oc est em̄ seduxit eos: donauit illos sibi. **N**ā si p̄prie queras: ipsi se seducunt. **Q**ui enim putat esse se aliquid cum nihil sit: seipsum seducit. **Q**uid est ergo seduxit eos? **D**imisit eos in inuio et non in via. **Q**uomō enim in via homines: qui partē tenent et totum relinquūt? **Q**uomodo in via? **Q**ue est ergo via: aut vbi agnoscitur via? **D**eus inquit misereat nostri et benedicat nos: illuminet vultum suum super nos: vt agnoscamus ī terra viam tuam. **I**n qua terra? **I**n omnibus gentibus salutare tuum. **V**tiq; tales vt minuant: vt pauci fiant hinc exeunt. **A** multitudinē vnitatis omnes exierūt: sicut paulo ante cōmemorauit dictuz de illis: **E**x nobis exierunt: sed non erant ex nobis. **S**i enim ex nobis fuissent: permansissent vtiq; nobiscum. **S**ed si forte nostri sunt in occulta p̄scientia dei: necesse est vt redeant. **Q** multi non nostri adhuc quasi intus: et q̄ multi nostri adhuc quasi foris. **N**ouit dominus qui sunt eius: et illi non nostri qui intus sūt. **Q**uādo occasiones inuenerint exeunt: et illi nostri qui foris sunt quādo occasiones inuenerint redeunt. **I**llud ergo accipite qd̄ nouit dominus: s̄m hoc seduxit eos in inuio et non in via. **E**t quid de illis fecit? **Q**d̄ dicere ceperā: quod attente audiat. **P**otuit illos pati intus semper: sed nos de illis non p̄ficeremus. **C**um autem sepati sunt et p̄ questionē malignas inquietant nos: p̄positū est nobis ex illis: et inquisitionis studiū: et timoris exemplū. **U**nusquisq; tremat cuz alterū videt exisse: tanq̄ ex illius exitu dicat illi: **Q**uapropter qui se putat stare videat ne cadat. **P**rosunt ergo quia exeunt: nam si intus essent: et tam mali essent: nihil de illis p̄desset. **Q**uid de illis dictum est in q̄daz psalmo? **C**ōgregatio tauroz: id ē ceruicatoz et supboz: int̄ vaccas p̄p̄loz. **V**accas dicit seductiles aīas: que facile cōsentiant seductoribus tauris. **S**ed quare hoc? **U**t excludant hi qui p̄bati sunt argento. **Q**uid est vt excludant? **U**t appareant: et emineant illi qui sunt p̄bati in eloquio dei. **C**um enim respondet hereticis ex necessitate: edificantur catholici ex vtilitate. **H**anc sententiā plane **P**aulus expressit. **O**portet inquit em̄ hereses esse: vt probati manifesti fiant in nobis. **O**portet et tauros seducentes esse: vt qui probati sunt argento ma-

nifesti sint: hoc est excludant. **Q**uid est argento probati? **E**loquia domini: ele quia casta: argentū igne examinātū: probatum terre purgatum septuplum. **Q**uicūq; sunt probati in hoc argento: id est in eloquio domini nō possunt plene exercere hoc argentum: nisi questionibus inquietati hereticorum. **E**t hic attendite: quia non p̄termisū est. **E**cce effusus est cōtemptus super principes: super illos tauros. **Q**uare contempti sunt? **A**liud annūciantes. **Q**ui sunt cōtempti? **A**nathematizati. **Q**uisquis enim vobis annūciauerit p̄ter q̄ qd̄ accepistis anathema sit. **Q**uid tam p̄temptum: q̄ sal infatuātū: quod foras p̄iectuz conculcat? **E**t videte si nō principes sunt: ipm̄ **P**aulum audite. **L**icet si nos aut angelus de celo euāgelizauerit vobis p̄ter q̄ qd̄ accepistis anathema sit. **P**incipes sūt: docti sūt: magni sūt: lapides p̄ciosi sūt. **Q**uid adhuc dicturus es? **N**ūquid angeli sūt? **E**t tamē si angelus de celo vobis annūciauerit p̄ter q̄ qd̄ accepistis anathema sit: quia et ip̄e diabolus angelus de celo lapsus est. **E**ffusus est ergo cōtemptus sup principes eorum. **E**t adiuit pauperē a mendicitate. **Q**uid est ergo hoc fratres: cōtempti sunt principes: et aduutus est pauper: **A**biecti sunt supbi et instructus est humilis: hoc fecit et h̄ faciēdo: adiuit pauperē a mendicitate. **M**endicus est ille: nihil sibi tribuens: totum de misericordia dei expectans: ante ianuā dominicā quotidie clamat pulsans vt aperiat ei: nudus et tremēs vt vestiatur: oculos in terram deiciens: et peccat̄ tundēs. **I**stū medicū: h̄c pauperē: h̄c humilē adiuit de^o plurimū: etiā de ip̄a sepatōe hereticoz: quia pauci facti sūt: et vexati sūt: et seducti sūt in inuio et non in via. **B**eniq; quid postea ex illis? **D**iminuta sūt seducti: pauci facti sūt: vexati sūt. **I**n adiutorio paupi qd̄ fecit. **E**t posuit sicut oues familias. **Q**uasi vnū pauperē: et vnū medicū intelligebas: de q̄ dixit: **E**t adiuit pauperē a mendicitate. **P**auper iste multe familie sūt: pauper iste multe plebes sūt: multe ecclie. **U**na ecclia: vna plebs: vna familia: vna ouis est. **E**t posuit sicut oues familias. **M**agna mysteria ista: magna sacramēta: q̄ p̄funda plena mysteriorum: q̄ dulciter inuenta: quia diu latētia. **E**rgo videbūt recti et iocūda bunt: et omnis iniquitas oppilabit os suū. **I**niquitas illa garnēs et vnitate

Alia lra.
t de inopia.

Alia lra.
t nō habet
t letabunt

et cogens manifestari unitate: victa oppila-
bit os suum. **Quis sapiens et custodiet
hec: et intelliget miseraciones dñi.**

Uidete quo sine clausit. **Quis sapiens et cu-
stodiet h:** Et qd custoditur e: Sapiens: id
est si paup sit custodit: si no sit dives: id est
no sit supbus: no sit inflatus custodit hec.
Quare em custodit h: Quia intelliget mi-
seraciones dñi: No merita sua: no vires su-
as: no potentia sua: sed miseraciones domi-
ni: **Qui errantē et egenū i via deduxit et pa-
uit:** qui pugnante aduersus difficultate pec-
cator: et colligatum vinculis consuetudinis
soluit et liberauit: **Qui fastidite vbu dei: et
tedio quoda pene morietē: missa medicina
vbi sui recreauit:** **Qui picritate inf naufra-
gia: et pcellosa mar h discrimina: mari pla-
cato ad portu pduxit:** **Qui eu deniqz psti-
tuit in eo poplo vbi humilib dat gratia: no i
illo vbi supbis resistit: et fecit eu suu: et intus
manens multiplicare: vt no foras exiens
minueret.** **Hoc vident recti et iocundantur.**
Omnis ergo iniquitas oppilabit os suum:
et qui est sapiens custodiet hec. **Unde custo-
dier:** **Per humiliatē intelligēdo miseratio-
nes dñi: quia vbiqz dictum est: Confiteant
domino miseraciones eius: et mirabilia eius
filijs hominu.**

Explicit Tractatus de ps. CVI.
Incipit Tractatus de ps. CVII.
**Excusatio de omissionē expo-
sitionis hui psalimi.**

Psalmi centesimūseptimū exponē-
dum no putau: quonia iam expo-
sui euz in psalmo qnquagesimosex-
to: et in psalmo qnquagesimonono: ex quo-
rum postremis partib iste constat. **Na po-
strema ps qnquagesimosexti: pma est hui:
vsq ad eum versum: vbi dicit. Et super
omne terra gloria tua.** **Hinc aut vsq
in finem: postrema ps est: qnquagesimino-
ni.** **Sicut postrema pars centesimi tricesi-
miquarti: eadem est q centesimi tertij deci-
mi: ab eo versu vbi dicit: Simulachra gen-
tiu argentu et aurum.** **Sicut tertiusdecim
et qnquagesimusecudus mutatis aliquib
medijs: eade habet omnia a pncipijs vsq
in fines.** **Quocūqz igit in hoc psalmo cen-
tesimoseptimo aliquatulu aliter posita sūt:
qz i illis duob ex quoru partib costat: no
habet intellectū difficilē.** **Sic i qnquagesi-
mosexto dicit: Cantabo et psallā
in gloria mea.** **Ad hoc em dictū e illic:**

exurge: vt i illa cātaret et psalleret. **Itē ibi.**
**Qm magnificata ē vsq ad celos misericor-
dia tua: vel sicut aliū interpretati sunt eleuata
est: hic autē. Qm magna ē sup celos
misericordia tua.** **Idē em magnifica-
ta ē vsq ad celos: vt magna sit i celis.** **Hoc
em voluit dicere sup celos.** **Itē i qnquage-
simonono. Letabor et diuidam siccimā: hic
autē. Exultabo: et diuidā siccimā.**
**Ubi ostendit: qz de diuidēda siccima signi-
ficatū ē post dñi resurrectionē pdictū futu-
rū: et illā leticiā ad hāc exultationē ptinere:
vt ideo letetur: qz exaltat.** **Uñ alibi dicit:
Cōuertisti luctū meū in gaudiū mibi: cōsci-
disti faccū meū: et accinxisti me leticia.** **Itē
ibi. Et effrem fortitudo capitū mei. hic autē.**
Effrem susceptio capitis mei. **Sus-
cipiendo em fit fortitudo: id est suscipiēdo
fortes facit: fructificās in nobis: Interpretat
em effraim fructificatio. Susceptio aut ad
vtrūqz referri pōt: siue cū suscipim chastiū:
siue euz ipse nos suscipit qui ē caput ecclie.**
**Et quod ibi ait: Tribulātes nos: hic autē:
Inimicos nostros.** **Ung idē ipi sūt.**
**Admonemur sane isto psalmo eos titulos
qui tanqz de historia positi sūt rectissimi fie-
ri: vt fm pphetiā intelligam: fm qd vide-
mus psalmos esse cōscriptos. Quid em tā
diuersū fm historiā: qz id qd ē in titulo qn-
qgesimosexti psalimi. In finez ne corrupas
ipi Dauid: in tituli inscriptioez: cū fugeret
a facie Saul in spelēcā. Et in titulo qnqua-
gesiminoni. In finem bis q imutabunt in
tituli inscriptioez ipi Dauid in doctrina: cū
succendit Mesopotamiā: Syriā: et Syriā
Sobal: et cōuertit Joab: et percussit in valle
Salinarū duodecim milia. **Na pter id qd
positū ē. In tituli inscriptioez: et ipi Dauid:
et in finē: cetera ita diuersa sunt: vt ille ha-
beat hūilitatē Dauid: iste fortitudinē. Ille
fugā: iste victorias.** **Et tamē ex istoz duoz
posteriorib partib: quoz tā diuersi sūt titu-
li: psalmus iste cōponit.** **Ubi significat ad
vnu aliqd cōcurrere vtrūqz: no supficie hi-
storie: s altitudine pphetic: copulans vtri-
usqz finib in b vno. Cur ē titul. Cantabo
psalimi ipi dauid. Neutro illi titulo si-
milis: pter qd etiā h positū ē: Ipsi Dauid.**
**Qm multis partib et mult modis: sic ad he-
breos epla loquit. Olim de locut est pa-
trib p pphas. In eo tñ locut ē: quē misit
postea vt cōplerent eloquia pphaz. Quot
quot em pmissiones dei: in illo sunt.**
Explicit Tractatus de ps. CVII.**

Alia tra.
t Effraim.